

Uppföljning av riksdagens subsidiaritetskontroll

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet (KU) har beslutat att ge övriga utskott tillfälle att senast den 14 november 2013 yttra sig över de iakttagelser som redovisas i en promemoria som upprättats av konstitutionsutskottets kansli. KU:s uppföljning hösten 2013 omfattar de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen, dvs. ledde till beslut antingen i utskottet (protokollsutdrag) eller i kammaren (motiverat yttrande), under tiden den 1 januari–31 december 2012.

I yttrandet lämnar finansutskottet kommentarer om det sammantagna utfallet och den sammantagna utvecklingen av utskottets subsidiaritetsprövningar inom olika politikområden, kommissionens motiveringar samt de kontakter som utskottet haft med riksdagens representant vid EU:s institutioner och i vilken utsträckning databasen IPEX använts i utskottets prövningar av subsidiaritetsprincipen.

Utskottet konstaterar inledningsvis att EU-institutionerna sedan finanskrisen intagit en mer framskjuten position i lagstiftningsarbetet inom de politikområden som utskottet ansvarar för. Den relativt markanta ökning av förslag som utskottet prövat under innevarande period är en bekräftelse på detta. Utskottet har även svarat för den största andelen motiverade yttranden från riksdagen under samma period. Utskottet framhåller att det ligger i dess uppgift att granska de förslag till rättsakter som läggs fram av EU-institutionerna och invända då kommissionen närmar sig gränserna för vad som är fördragsmässigt.

Utskottet observerar att kommissionen allt oftare lägger fram förslag till förordningar i stället för förslag till direktiv. Denna utveckling minskar handlingsutrymmet för de nationella parlamenten att anpassa den föreslagna EU-lagstiftningen till de skiftande konstitutionella förutsättningarna i varje enskilt medlemsland.

En ytterligare fråga som utskottet tidigare uttalat sig om (2012/13:FiU2y) är hur tidsramen för subsidiaritetsprövningen av ett förslag korreponderar med behandlingen av kommissionens förslag inom EU. Utskot-

tet anser att värdet av de nationella parlamentens subsidiaritetsprövningar kan förlora i betydelse om prövningen inte kan genomföras innan eller i varje fall i inledningsskedet av förhandlingarna om rättsakterna.

Utskottet konstaterar vidare att kommissionen brister i sin skyldighet att ge motiveringar med avseende på subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Det är av yttersta vikt för de nationella parlamenten i sin prövning att kommissionen uttryckligen motiverar förslaget och undviker summariska resonemang.

Vad gäller utskottets kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner och dess inhämtande av information i databasen IPEX konstaterar utskottet att sådan kontakt och informationsinhämtning främst sköts på tjänstemannanivå och fungerar tillfredsställande.

Utskottets överväganden

KU:s uppföljning

Inom ramen för sin uppgift att enligt 10 kap. 6 § riksdagsordningen (RO) följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipen vill konstitutionsutskottet särskilt få kommentarer och bedömningar om följande:

1. En kommentar om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2012 jämfört med 2011.
 2. En bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av de förslag från EU som nämns i promemorian, och hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.
 3. En kommentar om kommissionens motiveringar.
 4. En kommentar om i vilken utsträckning utskotten använder sig av kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för inhämtande och utlämnande av information, och hur kontakterna fungerar.
- En kommentar önskas även om inhämtande av information från IPEX.

Av KU:s promemoria framgår att KU:s uppföljning omfattar dels den rent formella hanteringen av utkast till lagstiftningsakter i riksdagen, dels utfallet av genomförda subsidiaritetskontroller. Uppföljningen av utfallet görs genom sammanställningar av hur subsidiaritetskontroller har utfallit på olika politikområden, vilka sedan på sikt relateras till olika mål. Målen kan finnas på EU-nivå eller på nationell nivå. Även det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar uppmärksammas. Subsidiaritetsärenden som inleddes under hösten 2012, men avslutades först under våren 2013, ingår inte i den nu aktuella uppföljningen utan tas i stället upp vid nästa års uppföljning.

Genomförda subsidiaritetsprövningar

Under 2012 prövade finansutskottet 21 utkast till lagstiftningsakter. Utskottet har således nästan fördubblat antalet prövade utkast, från 11 under 2011. Utskottet lämnade utlåtanden om sju (7) av de utkast som utskottet prövat, vilket utgör det högsta antalet i riksdagens utskott under 2012. I samtliga fall beslutade riksdagen i enlighet med utskottets förslag och överstående motiverade yttranden till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande.

I KU:s promemoria redovisas utkasten på politikområden enligt nedanstående tabell. Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är fler än antalet prövade utkast.

Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Totalt antal utkast
Etableringsrätt	art. 50, 52, 53	3	4	7	14
Fri rörlighet för tjänster	art. 62	0	1	5	6
Straffrättsligt samarbete	art. 83	0	1	0	1
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	3	7	11	21
Ekonomisk och monetär politik	art. 121, 126, 127, 136	5	0	3	8
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	art. 175	1	0	0	1
Statistik	art. 338	1	1	3	5
Flexibilitetsklausulen	art. 352	1	0	0	1

Vad gäller det samlade utfallet på olika politikområden kan konstateras att av de utkast som prövades av finansutskottet under 2012 innehåller elva (11) helt eller delvis förslag om tillnärmning av lagstiftning som gäller den inre marknaden. Sju (7) utkast innehåller förslag om etableringsrätt. Fem (5) utkast innehåller förslag om fri rörlighet för tjänster. Tre (3) utkast innehåller förslag som rör statistik och ytterligare tre (3) innehåller förslag som rör den ekonomiska och monetära politiken.

Finansutskottet subsidiaritetsprövar främst förslag som rör ekonomisk politik, finansmarknaderna och offentlig upphandling. Dessa områden berör artiklarna 50, 52 och 53 (etableringsrätt), artikel 62 (fri rörlighet för tjänster), den mer allmänt hållna artikeln 114 (tillnärmning av lagstiftning) samt artiklarna 121, 126, 127 och 136 (ekonomisk och monetär politik) i EUF-fördraget. Nedan redogörs för finansutskottets subsidiaritetsprövningar under perioden 1 januari–31 december 2012 avseende de politikområden som förekommit flest gånger alternativt funnits mer intressanta för denna granskning, nämligen etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster, tillnärmning av lagstiftning samt ekonomisk och monetär politik.

Etableringsrätt och fri rörlighet för tjänster

Området berör artiklarna 50, 52 och 53 (etableringsrätt), artikel 62 (fri rörlighet för tjänster) i EUF-fördraget. De förslag som utskottet subsidiaritetsprövat som helt eller delvis rör etableringsrätt och fri rörlighet för tjänster är:

- KOM(2011) 746 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2009/65/EG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i över-

låtbara värdepapper (fondföretag) och direktiv 2011/61/EU om förvaltare av alternativa investeringsfonder när det gäller alltför stor förlitan på kreditbetyg.

- KOM(2011) 895 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster.
- KOM(2011) 896 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om offentlig upphandling.
- KOM(2011) 897 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om tilldelning av koncessioner.
- KOM(2012) 217 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2009/138/EG om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II) vad gäller datumerna för dess införlivande och tillämpning och datumet för när vissa direktiv upphör att gälla.
- KOM(2012) 350 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2009/65/EG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) när det gäller förvaringsinstitutsfunktioner, ersättningspolicy och sanktioner.
- KOM(2012) 360 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om försäkringsförmedling.

Av dessa har utskottet haft subsidiaritetsinvändningar vad gäller två (2) förslag, nämligen förslaget om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten m.m. i utlåtande 2011/12:FiU45 och förslaget om offentlig upphandling i utlåtande 2011/12:FiU50.

När det gäller förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om offentlig upphandling av vatten m.m. konstaterade utskottet att effektiva system för tillsyn och kunskapscentrum bäst uppnås genom nationella regler. Varje medlemsstat har sina egna konstitutionella förutsättningar. Utskottets uppfattning var därför att förslaget i de delar som handlar om tillsyn, utbildning, vägledning och stöd för företagen och de som upphandlar strider mot subsidiaritetsprincipen.

När det gäller förslaget till Europaparlamentets och rådets direktiv om offentlig upphandling anförde utskottet subsidiaritetsinvändning på samma grund som ovan.

Vilka förslag inom områdena etableringsrätt och fri rörlighet för tjänster har lett till EU-lagstiftning?

Finansutskottets kansli har tagit fram uppgifter om vilka av de förslag som kommissionen tagit fram och som utskottet har subsidiaritetsprövat under perioden 1 januari–31 december 2012 som lett till beslut om EU-lagstiftning:

- Förslag till direktiv om ändring av direktiv 2009/65/EG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) och direktiv 2011/61/EU om förvaltare av alternativa investeringsfonder när det gäller alltför stor förlitan på kreditbetyg.
- Förslag till direktiv om ändring av direktiv 2009/138/EG om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II) vad gäller datumen för dess införlivande och tillämpning och datumet för när vissa direktiv upphör att gälla.

Tillnärmning av lagstiftning som gäller den inre marknaden

De förslag som inneburit tillnärmning av lagstiftning (artikel 114 i EUF-fördraget) som prövats av utskottet är följande:

- KOM(2011) 747 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 1060/2009 om kreditvärderingsinstitut.
- KOM(2011) 860 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om europeiska riskkapitalfonder.
- KOM(2011) 862 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om europeiska fonder för socialt företagande.
- KOM(2011) 877 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2003/98/EG om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn.
- KOM(2012) 73 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om förbättrad värdepappersavveckling i Europeiska unionen och om värdepapperscentraler samt ändring av direktiv 98/26/EG.
- KOM(2012) 280 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om inrättande av en ram för återhämtning och rekonstruktion av kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av rådets direktiv 77/91/EEG och 82/891/EG och direktiven 2001/24/EG, 2002/47/EG, 2004/25/EG, 2005/56/EG, 2007/36/EG och 2011/35/EG samt förordning (EU) nr 1093/2010
- KOM(2012) 352 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om faktablad för investeringsprodukter.
- KOM(2012) 512 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 1093/2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska bankmyndigheten), när det gäller dess samspel med rådets förordning (EU) nr .../... om tilldelning av särskilda uppgifter till Europeiska centralbanken i fråga om politiken för tillsyn över kreditinstitut.

Av dessa har utskottet haft subsidiaritetsinvändningar vad gäller tre (3) förslag, nämligen förslaget om kreditvärderingsinstitut i utlåtande 2011/12:FiU34, förslaget om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn i utlåtande 2011/12:FiU36 och direktivförslaget om krishanteringsramverk i utlåtande 2011/12:FiU12.

När det gäller förslag till förordning om ändring av förordning om kreditvärderingsinstitut konstaterade utskottet att nu gällande förordning gör det möjligt för medlemsstaterna att reglera det civilrättsliga ansvaret på ett sätt som är förenligt med respektive rättsordning för övrigt. Denna handelsfrihet är nödvändig med hänsyn till att de skadeståndsrättsliga regelverken ser så olika ut i medlemsstaterna. Utskottet såg såväl principiella som praktiska problem med att införa en rätt till ersättning för tredjemansskador.

När det gäller förslag till direktiv om ändring av direktiv 2003/98/EG om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn fann utskottet att det bör vara en uppgift för varje medlemsstat att inrätta ett system för överklagande och utvärdering av beslut om vidareutnyttjande samt för godkännande av undantag från de föreslagna avgiftsreglerna. Detta kan då utformas utifrån de konstitutionella förutsättningarna i varje medlemsstat. Hur myndigheter ska organiseras är ett nationellt ansvar, och det finns ingen anledning att på EU-nivå föreskriva vilka organisatoriska åtgärder som ska vidtas i en medlemsstat. Utskottets uppfattning var att effektiva system för överprövning och utvärdering av beslut om vidareutnyttjande och för kontroll av tillämpningen av avgiftsprincipen bäst uppnås genom nationella regler.

När det gäller direktivförslag om krishanteringsramverk konstaterade utskottet att målen med kommissionens förslag, vilka ytterst är att skapa finansiell stabilitet, minska risken för moral hazard och skydda skattebetalarnas intressen, bäst eller kanske endast kan nås genom att de enskilda medlemsstaterna får det fulla ansvaret för finansieringen av avvecklingen av kreditinstitut. Direktivet borde enligt utskottet av denna anledning inte innehålla några tvingande mellanstatliga finansieringsförpliktelser. Utskottets bedömning i denna fråga låg även i linje med de bedömningar utskottet gjorde sommaren 2010 när det prövade kommissionens förslag till direktiv om insättningsgarantisystem och direktivförslaget om system för ersättning till investerare (bet. 2009/10:FiU42 och 2009/10:FiU43).

Vilka förslag inom området tillnärmning av lagstiftning som gäller den inre marknaden har lett till EU-lagstiftning?

Finansutskottets kansli har tagit fram uppgifter om vilka av de förslag som kommissionen tagit fram och som utskottet subsidiaritetsprövat under perioden 1 januari–31 december 2012 som lett till beslut om EU-lagstiftning:

- Förslag till förordning om ändring av förordning (EG) nr 1060/2009 om kreditvärderingsinstitut.

- Förslag till förordning om europeiska riskkapitalfonder.
- Förslag till förordning om europeiska fonder för socialt företagande.
- Förslag till direktiv om ändring av direktiv 2003/98/EG om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn.

Ekonomisk och monetär politik

De förslag som berör området ekonomisk och monetär politik (artiklarna 121, 126, 127 och 136 i EUF-fördraget) som prövats av utskottet är följande:

- KOM(2011) 819 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om skärpning av den ekonomiska övervakningen och övervakningen av de offentliga finanserna i medlemsstater som har, eller hotas av, allvarliga problem i fråga om deras finansiella stabilitet i euroområdet.
- KOM(2011) 821 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om gemensamma bestämmelser för övervakning och bedömning av utkast till budgetplaner och säkerställande av korrigering av alltför stora underskott i medlemsstater i euroområdet.
- KOM(2012) 511 Förslag till rådets förordning om tilldelning av särskilda uppgifter till Europeiska centralbanken i fråga om politiken för tillsyn över kreditinstitut.

Av dessa har utskottet haft subsidiaritetsinvändningar vad gäller två (2) förslag, nämligen förslaget om övervakning och bedömning av utkast till budgetplaner m.m. i utlåtande 2011/12:FiU33 och förslaget om tilldelning av särskilda uppgifter till Europeiska centralbanken m.m. i utlåtande 2012/13:FiU18.

När det gäller förslaget om övervakning och bedömning av utkast till budgetplaner m.m. var det enligt utskottets mening en nationell angelägenhet att besluta om utgifter och inkomster i de nationella budgetarna inom ramen för de förpliktelser som följer av fördragen och de behov som eurosamarbetet kräver. Utskottet ansåg att det i kommissionens förslag inte finns tillräckliga garantier för att värna den nationella kompetensen för finanspolitiken.

När det gäller förslag till förordning om Europeiska centralbankens tillsyn över kreditinstitut menade utskottet att det är mycket viktigt att medlemsstaternas möjligheter att ställa högre krav på kreditinstituten – inte minst i fråga om kapital – utöver de minimiregler som anges på europeisk nivå inte påverkas negativt av förslaget. Utskottet anser att medlemsstaterna ska kunna behålla möjligheten att besluta om högre krav om de anser det vara motiverat för att säkerställa den finansiella stabiliteten på nationell nivå. Enligt utskottet kan målet med kommissionens förslag nås betydligt bättre om de grundläggande kapitalkraven utgör minimikrav och under förutsättning att medlemsstaterna behåller möjligheten att höja nivån på kapitalkraven om de anser det vara motiverat för att säkerställa den finansiella stabiliteten på nationell nivå.

Vilka förslag inom området ekonomisk och monetär politik har lett till EU-lagstiftning?

Finansutskottets kansli har tagit fram uppgifter om vilka av de förslag som kommissionen tagit fram och som utskottet har subsidiaritetsprövat under perioden 1 januari–31 december 2012 som lett till beslut om EU-lagstiftning:

- Förslag till förordning om skärpning av den ekonomiska övervakningen och övervakningen av de offentliga finanserna i medlemsstater som har, eller hotas av, allvarliga problem i fråga om deras finansiella stabilitet i euroområdet.
- Förslag till förordning om gemensamma bestämmelser för övervakning och bedömning av utkast till budgetplaner och säkerställande av korrigering av alltför stora underskott i medlemsstater i euroområdet.

Kommissionens motiveringar

Enligt artikel 5 i protokollet om tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna ska utkastet till lagstiftningsakter motiveras med avseende på subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Detta gäller oavsett om kommissionen eller någon annan är förslagsställare.

I många, men inte alla, av kommissionens utkast finns en särskild rubrik ”Subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna” eller liknande, under vilken kommissionen lämnar sin motivering i fråga om subsidiaritetsprincipen. I andra utkast återfinns endast eller även motiveringar i ingressen till själva förslagen till rättsakt. Ofta är dessa motiveringar i ingressen mycket knapphändiga. Ibland återges i den mer kortfattade varianten i ingressen även vilka mål som inte kan uppnås i tillräcklig utsträckning.

Av de förslag som utskottet prövade under tiden den 1 januari–31 december 2012 saknades motivering i tre av kommissionens förslag, nämligen KOM(2011) 819, KOM(2011) 821 och KOM(2012) 167.

I tre förslag, KOM(2012) 350, KOM(2012) 511 och KOM(2012) 512 återfanns motiveringen först i själva direktivtexten.

Kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner och användningen av IPEX

Vad gäller frågan om utskottets kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner samt inhämtandet av information i databasen IPEX kan nämnas att utskottet i sitt yttrande 2011/12:FiU1y till konstitutionsutskottet om uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen bl.a. anförde följande:

Utskottet har haft begränsad kontakt med andra nationella parlament. Den gemensamma databasen IPEX har haft störst betydelse för att följa upp ärendena efter genomförd prövning. Ett problem är att flera

parlament är dåliga på att lägga ut uppgifter i databasen. Utskottet anser därför att det är värdefullt att det utreds hur IPEX kan bli mer användbart och vilka uppgifter som ska publiceras i databasen. Kansliet har i subsidiaritetsärenden haft kontakt och informationsutbyte med riksdagens ständige representant i Bryssel.

Utskottets ställningstagande

Det samlade utfallet och den sammantagna utvecklingen

Vid en samlad bedömning av de olika förslag som subsidiaritetsprövades under 2012 jämfört med 2011 kan konstateras att utskottet nästan fördubblat antalet prövade utkast, från 11 under 2011 till 21 under 2012. Det totala antalet subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen under 2012 jämfört med 2011 ökade med ett förslag, från 124 till 125 utkast. Slutsatsen av detta är att finansutskottets andel av den totala mängden subsidiaritetsprövningar i riksdagen ökat relativt markant.

Vid en bedömning av hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen kan konstateras att utskottet under den aktuella perioden gjorde subsidiaritetsinvändningar i 7 av 21 fall, vilket utgör det högsta antalet i riksdagens utskott under 2012. I samtliga fall beslutade riksdagen i enlighet med utskottets förslag. Tre av de utkast som lett till motiverade yttranden handlade om förslag som gäller tillnärmning av lagstiftning. Två utkast gällde förslag om den ekonomiska och monetära politiken. Två ytterligare utkast innehöll förslag som berörde flera politikområden, nämligen området för etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster och tillnärmning av lagstiftning.

Vid en bedömning av de olika förslag som utskottet har subsidiaritetsprövat under aktuell period kan det vara svårt att dra några bestämda slutsatser om i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av förslagen från EU, då flera av förslagen ännu inte har lett till EU-lagstiftning.

Utskottet kan konstatera att det pågår ett omfattande lagstiftningsarbete inom EU på finansmarknadsområdet. I stort sett samtliga förslag inom politikområdena tillnärmning av lagstiftning som gäller den inre marknaden samt etableringsrätt avser reglering av finansmarknaderna och av det finansiella systemet. Det samlade utfallet innebär att lagstiftningen på EU-nivå ökar och ger EU ett större inflytande på dessa områden. Samtidigt har subsidiaritetskontrollen inneburit att riksdagen har kunnat framföra sin synpunkt direkt till EU:s institutioner.

Utskottet kan vidare konstatera att det pågår ett omfattande arbete inom EU för att förstärka den ekonomiska styrningen. Det samlade utfallet innebär även här att lagstiftningen på EU-nivå ökar och ger EU ett större inflytande. Samtidigt har subsidiaritetskontrollen inneburit att riksdagen har kunnat framföra sin synpunkt direkt till EU:s institutioner även här.

Utskottet noterar att EU-institutionerna sedan finanskrisen intagit en mer framskjuten position i lagstiftningsarbetet inom de politikområden som utskottet ansvarar för. Den relativt markanta ökning av förslag som utskottet prövat under innevarande period är en bekräftelse på detta. Utskottet har även svarat för den största andelen motiverade yttranden från riksdagen under samma period. Utskottet framhåller att det ligger i dess uppgift att granska de förslag till rättsakter som läggs fram av EU-institutionerna och invända då kommissionen närmar sig gränserna för vad som är fördragsmässigt.

I sammanhanget vill utskottet vidare lyfta fram sitt utlåtande 2012/13: FiU29 om granskningen av KOM(2012) 777 En plan för en djupgående och verklig ekonomisk och monetär union – Inledningen till en debatt om Europa. Prövningen skedde under 2013 men torde likväl vara av intresse. Där anförde utskottet bl.a. följande:

En utomordentligt viktig fråga som är starkt kopplad till debatten om ett fördjupat ekonomiskt och monetärt samarbete är frågan om demokratisk legitimitet. Flera av förslagen i meddelandet är långtgående och förutsätter fördragsändringar. Utskottet vill därför kraftfullt understryka betydelsen av en bred debatt och av de nationella parlamentens centrala roll i den fortsatta behandlingen.

Värt att lyfta fram här är att utskottet observerat att kommissionen allt oftare lägger fram förslag till förordningar i stället för förslag till direktiv. Denna utveckling minskar handlingsutrymmet för de nationella parlamenten att anpassa den föreslagna EU-lagstiftningen till de skiftande konstitutionella förutsättningarna i varje enskilt medlemsland.

Utskottet noterar vidare att kommissionen i sina förslag till förordningar allt oftare ger utrymme för nationell flexibilitet. Vid sidan av detta blir viss EU-lagstiftning på utskottets område endast tillämplig på medlemsländer i euroområdet. Det kan dock inte uteslutas att sådana förslag ändå kan få betydelse för Sverige.

En ytterligare fråga som utskottet tidigare uttalat sig om (2012/13: FiU2y) är hur tidsramen för subsidiaritetsprövningen av ett förslag korresponderar med behandlingen av kommissionens förslag inom EU. Det förekommer att förhandlingarna inom EU om förslagen till rättsakter påbörjas redan innan tidsfristen för subsidiaritetsprövningen av rättsakterna löpt ut. Det kan även i vissa fall vara nödvändigt för utskotten att genomföra överläggningar om det sakliga innehållet i förslagen innan subsidiaritetsprövningen är genomförd. Utskottet anser att värdet av de nationella parlamentens subsidiaritetsprövningar kan förlora i betydelse om prövningen inte kan genomföras innan eller i varje fall i inledningsskedet av förhandlingarna om rättsakterna.

Kommissionens motiveringar

I utskottets yttrande 2011/12:FiU1y till konstitutionsutskottet om uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen anförde utskottet följande om kommissionens motiveringar:

Det vore enligt utskottet av värde om kommissionen i sina förslag lämnade en mer utförlig redogörelse för hur kommissionen resonerat när de kom fram till att förslagen är förenliga med subsidiaritetsprincipen. Detsamma gäller huruvida förslagen är förenliga med proportionalitetsprincipen.

Detta uttalande ansågs i yttrande 2012/13:FiU2y fortfarande ha relevans.

Utskottet konstaterar nu att kommissionen fortfarande brister i sin skyldighet att ge motiveringar och att man i flera fall utformat motiveringen mycket knapphändigt. Utskottet understryker att det vid de nationella parlamentens prövningar är av yttersta vikt att kommissionen uttryckligen motiverar förslaget med avseende på subsidiaritetsprincipen och undviker summariska resonemang.

Utskottet vill här särskilt lyfta fram att i ett av de förslag som utskottet subsidiaritetsprövat under aktuell period, nämligen Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om gemensamma bestämmelser för övervakning och bedömning av utkast till budgetplaner och säkerställande av korrigerande av alltför stora underskott i medlemsstater i euroområdet (KOM (2011) 821), saknades kommissionens motivering avseende subsidiaritetsprincipen helt. Utskottet betonade i utlåtande 2011/12:FiU33 bl.a. följande:

Utskottet vill i sammanhanget betona att den uppgift som de nationella parlamenten har att se till att subsidiaritetsprincipen följs hade underlättats av att kommissionen i enlighet med artikel 5 i protokollet om tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna uttryckligen motiverat förslaget med avseende på subsidiaritetsprincipen.

Kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner och användningen av IPEX

Kontakterna med riksdagens representant vid EU:s institutioner fungerar på det hela väl, såväl den initiala kontakten som återkopplingen i enskilda ärenden. Kommunikationen sker främst på tjänstemannanivå.

IPEX används vanligen vid subsidiaritetsprövningarna för att inhämta information om hur andra parlament ställer sig i frågan. Det förekommer att resultatet av andra nationella parlaments subsidiaritetsprövningar nämns i utskottets utlåtanden.

Stockholm den 12 november 2013

På finansutskottets vägnar

Anna Kinberg Batra

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anna Kinberg Batra (M), Fredrik Olovsson (S), Jonas Jacobsson Gjörtler (M), Pia Nilsson (S), Göran Pettersson (M), Peder Wachtmeister (M), Bo Bernhardsson (S), Carl B Hamilton (FP), Marie Nordén (S), Per Åsling (C), Sven-Erik Bucht (S), Staffan Anger (M), Per Bolund (MP), Anders Sellström (KD), Sven-Olof Sällström (SD), Ulla Andersson (V) och Agneta Karlsson (S).